

2021_ANUL GOGA - ANUL TINERILOR OȚELIȚI (XLII):

Dacă înveți carte, te faci domn. Ori te faci popă. Cum vrei tu!

- să suprimăm ... ce cheltuim pentru „Transilvania”, care e o hârtie moartă?

Țara Noastră - revistă populară
... să suprimăm cu 6000 de coroane
ce cheltuim pentru „Transilvania”,
care e o hârtie moartă!
Ceilalți oameni sunt sau leneși
său nu știu să scrie ...
eu redactez bucuros revista, pentru că
am un mijloc de a sta de vorbă cu țărani!
când Transilvania se găsea sub o stăpânire străină,
lupta acestei reviste era profund patriotică și progresivă

Dacă înveți carte, te faci
domn. Ori te faci popă.
Cum vrei tu ...!
O astfel de școală e un
microcosm unde se
înfățișează, foarte lămurită,
icoana relațiilor anormale
din țara noastră ...

Hortensia și Goga

Generația nouă! Povestea e destul de tristă ...
pe urmele lui Octavian Goga, gazetarul!

șagunism - tribunism

2021 Anul Goga - anul tinerilor oțeliți

Correspondența dintre Octavian Goga și Bianu - prezentată de Ion Dodu Bălan - dezvăluie aspecte din activitatea poetului, în cadrul Asociațiunii: «Le-am propus ... să facem o revistă populară „Țara noastră” și să suprimăm cu 6000 de coroane ce cheltuim pentru „Transilvania”, care e o hârtie moartă. S-a decis înființarea revistei populare, dar s-a susținut apariția pe mai departe a „Analelor”, care încă ne costă o mulțime de bani. De la „Asociațiune” s-a destinat numai o sumă de 1800 coroane pentru „Țara noastră”. Am tipărit această revistă în vreo 6000 exemplare și am trimis-o în toate părțile. O redactez singur, fac administrația și tot. Numai un profesor prieten al meu mă ajută: I. Lupaș - nime altul. Ceilalți oameni sunt sau leneși sau nu știu să scrie. Cu toate acestea, eu redactez bucuros revista, pentru că am un mijloc de a sta de vorbă cu țărani”. Comunicarea această continuă și sinceră cu mulțimea însemna o nevoie organică pentru un poet al mulțimilor cum era și se vroia în acea perioadă Octavian Goga. (...) - În paginile acestei reviste, Goga va publica aproape număr de număr poezii originale, traduceri din poezi maghiari și germane, fragmente din „Tragedia omului” a lui Madach, precum și un număr impresionant de articole literare și politice, dintre care unele au intrat în volumele sale de publicistică, altele au rămas încă, aproape uitate, în paginile acestei publicații, prea puțin literară. Aici apar pe parcursul anilor, poeziile: *Graiul pâinii*, *Strămoșii*, *Revedere*, *Pe un album*, *Carmen*

Laboris, Să știi, Vita nuova, Isus pe valuri, Karlsbad, Am fost ..., Post-bellum, Trecutul, De profundis, Cetind pe Baudelaire, Pământ și cer.

Din numărul mare de articole spicuim câteva titluri din cele cu caracter strict cultural sau care definesc cel mai riguros atitudinea și lupta lui Goga din acest răstimp: *Nu mai vrem umilință, Poveste de jale, Un nemuritor, Nicolae Grigorescu, Generația nouă, Povestea unei case, Regionalismul, Pumnalului de Toledo, Pro domo, Ideea Națională, La groapa părintelul Lucaci, Mustul care fierbe, O ladă goală, George Coșbuc, discurs de recepție la Academia Română, La groapa lui Șaguna, Vlaicu, Literatura militant, Trei seri în Gara de Nord, Un gazetar de lege veche, Avram Iancu, Lecția lui Iancu, Rostul scriitorilor și Zile grele.* (...) În perioada primară, **când Transilvania se găsea sub o stăpânire străină, lupta acestei reviste era profund patriotică și progresivă**, în ciuda unor declarații teoretice poporaniste. **Îndrăzneala și atitudinea patriotică fermă i-au adus atunci numeroase neplăceri.**

În octombrie 1907, lui Goga i se intentează un proces de presă. E chemat în fața justiției pentru articolul „*Poveste de jale*” publicat în numărul 4 al revistei. Acum Octavian Goga, cu ultimul domiciliu în Sibiu, cartierul Vilelor Drotleff, lângă Erlen, de 26 de ani, secretar general al „*Asociațiunii pentru cultura și literatura română*” (Astra) trebuie să se prezinte în fața Curții cu juri, acuzat fiind de propagandă împotriva unei confesiuni religioase. Goga se apără singur, arătând argumentat că articolul lui nu are caracter politic, ci economist. E achitat. Tot în 1907, tribunalul din Sibiu îl amendează pe Goga cu 100 coroane pentru publicarea unor articole socotite politice. Amenda a fost ridicată la tabla din Cluj la 250 coroane. Activitatea publicistică atât de susținută și îndrăzneată îi va atrage multe procese de presă».

Prezentăm articolul „**Generația nouă**” (din revista „*Țara Noastră*”, Sibiu, 9/ 22 Martie 1908, nr. 11), articol în care Goga surprinde preocuparea pentru tânăra generație, la început de secol al XX-lea, în Transilvania imperiului austro-ungar: **«Povestea e destul de tristă și destul de cunoscută. E povestea tânărului român din țara ungurească care învață carte în zilele noastre. O știi bine minte - ai suferit doar atâtea până ți-a fost dat s'o înveți pe de rost – și dacă n'o povestești bucuros, e că de multe ori îți tremură genele și ți-se strâng pumnii când ți-o reamintești ...**

O povestim: Într'o dimineață de toamnă. Scârțâie prelung poarta și din ograda sărăcuță iese căruțul la pasul domol al unor cai trudiți. O țarancă rămâne sprijinită de stâlpul porții, în strălucirea soarelui, cu lacrimi în ochi. Stă, se uită până trece căruțul. În căruț sânt doi, stau alături pe scândură: tata și băiatul. Țăranul e gânditor, așezat, cu privirea potolită a sătenilor noștri munciți. Copilandrul ridică fricos capul din țăndră, ochii lui cumiți au plâns. Și cum se duc așa în tropotul cailor, deslușești vorba mângâietoare: **„Lasă, dragu tatii, Ioniță, nu plânge ... Dacă înveți carte, te faci domn. Ori te faci popă. Cum vrei tu ... Dar Ioniță plânge. El n'ar vrea să fie domn, el ar vrea să rămâie acasă. Și căruțul se duce. După trei ciasuri sânt în oraș și țăranul își poartă copilul de mână printre trecători. Au ajuns la „școala ungurească”. Aici mișună lume din toate părțile. Au venit părinții cu copiii. Cei mai mulți sunt țărani în straie de Dumineca, - scot bani din șerpar și se feresc din drumul domnilor profesor cu pălăria în mână -, sânt și preoți cu haina lor cam trecută și copiii de toată mărimea. Graiul e românesc în toată zarva asta. Doar ici colo se mai aude câte-o vorbă străină: numele unei cărți ungurești, numele unui profesor mai împetrișează poveștile. Țăranul nostru își duce copilul sfios, își ia pălăria subsuoară, urca cam nedumerit treptele, se ține după mulțime, trece coridorul și intră în odăița din fund. Se închină**

înaintea domnului cu barbă, care stă încruntat la masă: „Să nu fie cu supărare, l-am adus pe băiat, să-l scrieți la carte”...

Așa se începe povestea tuturor. Așa am venit cu toții la școală. Și Ioniță și Niculiță și Traian al popii. Băieți de plugari sau preoți, acești copii stau cu mâinile pe bancă presărați printre școlarii unguri și ascultă cu sfială vorba neînțeleasă dela catedră. Se chinuiesc, își frâng limba cu cuvintele grele. Sânt stăruitori, harnici. Îi vezi după școală grăbind către casă cu cărțile subsoară, cum fug sguliți în hăinuța lor ușurică. Sânt câte patru-cinci în gazdă la cutare babă unguroaică, grămădiți unul peste altul în odaia scundă. Își scot din ladă bucata de pâine și fărâmitura de brânză, le duc repede și încep apoi cu toții, își întind gura, își răsfrâng buzele, le adună: cetesc din carte pe ungurește. Sânt pacinici, cumiți prea de vreme, cu aiere de îngrijorare bătrânească. Din săptămână în săptămână au și ei o bucurie. Vine mama cu desagii. Le ia capul în palme, îi netezește pe frunte și **oftează sau se crucește când le aude vorba din carte. și așa se trec zilele.** Copiii încep să rupă limba străină, încep să înțeleagă cuvintele prea puțin prietenoase ale profesorului, se trudesă și cu stăruința lor uimitoare merg repede înainte. În câțiva ani, după ce s'a suptiat și ajutorul de acasă, ei se susțin învățând pe alții. Îi învață tocmai pe colegii lor unguri, ce își plimbă ani de-arândul la școală lenea lor trufoasă care nu se pedepsește aspru. **O astfel de școală e un microcosm unde se înfățișează, foarte lămurită, icoana relațiilor anormale din țara noastră.** Spiritul de căpătuială pe nemuncite, privilegiile la tot pasul, cari întovărășesc în toată viața lor pe compatrioții maghiari, se deslușesc binișor pe băncile școlii. **Elevii maghiari sânt eupatrizii acestei societăți. Muncesc puțin, fără încordare. Crescuți într'o mândrie întărită zilnic de povața profesorului, ei văd în colegii lor români doar pe vecinul bun de-a întinde mână de ajutor la o traducere din Salust.** În conștiința lor de superioritate față de „valahul” înfățișat cu atâta batjocură de cutare profesor - se socot îndreptățiți a privi cu dispreț pe acești vecini, cari își vorbesc altă limbă. Astfel **în școala asta trăiesc două lumi**, cari din zi în zi se deosebesc tot mai mult. Între copiii cari stau pe aceleași bănci, cetesc din aceleași cărți, se aleg două tabere cari se îndușmănesc, se frământă între ele».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xlii-daca-inveti-carte-te-faci-domn-ori-te-faci-popa-cum-vrei-tu-sa-suprimam-ce-cheltuim-pentru-transilvania-care-e-o-hartie-moarta-160860.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL: [tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xlii-daca-inveti-carte-te-faci-domn-ori-te-faci-popa-cum-vrei-tu-sa-suprimam-ce-cheltuim-pentru-transil...](https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2021-anul-goga-anul-tinerilor-oteliti-xlii-daca-inveti-carte-te-faci-domn-ori-te-faci-popa-cum-vrei-tu-sa-suprimam-ce-cheltuim-pentru-transilvania-care-e-o-hartie-moarta-160860.html). The page header features the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title: "2021-Anul Goga, anul tinerilor oțeliți (XLII): Dacă înveți carte, te faci domn. Ori te faci popă. Cum vrei tu! - să suprimăm ... ce cheltuim pentru „Transilvania”, care e o hârtie moartă?". Below the title, it shows the author's name "Marius HALMAGHI", the date "17.10.2021", the time "21:26", the number of views "120 vizualizari", and the number of comments "0 comentarii". On the right side of the article preview, there is an image of an open brown leather wallet with some papers inside.

În: Tribuna, 17 octombrie 2021